

Ліси Чорнобиля: проблеми не вирішуються

Масштабна лісова пожежа в Зоні відчуження може мати не менш згубні наслідки, ніж аварія на ЧАЕС. Також вогонь може знищити оборонні споруди на кордоні з Білоруссю. Аби не допустити цього, відповідальне за лісовпорядкування ДСП «Північна Пуща» мусить виконувати свої обов'язки. Підприємство між тим перебуває у кризовому стані, розповідає Олександр ЗАЙЧЕНКО, заступник генерального директора ДСП «Північна Пуща».

НЕРОЗРИВНИЙ ЗВ'ЯЗОК

Підприємства, розташовані в Зоні відчуження і зоні безумовного (обов'язкового відселення), — це складний господарський комплекс, в якому кожна з установ виконує свою критично важливу функцію. «Просідання» одного з елементів цієї системи спричиняє негативні економічні та безпекові наслідки для Зони відчуження в цілому. Понад те, недотримання безпекових заходів на закритій території може мати ризики для всієї країни і навіть — континенту. Цю тезу підтверджує ситуація, що склалася навколо ДСП «Північна Пуща», яке за своїми статутними обов'язками відповідає за ведення лісового господарства в Зоні відчуження — здійснення санітарних чисток лісу, організацію протипожежних заходів та гасіння пожеж, насадження нових лісів задля підтримки балансу ґрунтових вод і перешкоджання рознесенню радіоактивних часток вітром тощо.

БАЛАНС НЕ ЗНАЙДЕНО

Після того, як більша частина територій Зони відчуження, на яких раніше здійснювало свою діяльність ДСП «Північна Пуща», було передано Чорнобильському радіаційно-екологічному біосферному заповіднику, оптимальна модель співпраці між цими двома структурами так і не була напрацьована.

Державне підприємство та Заповідник не мають спільної точки зору на те, в який спосіб треба доглядати за лісами закритої зони. З 2022 року в Заповіднику не здійснювалося жодних санітарних рубок, розчищення просік, якими може проїхати пожежна машина, та інших заходів. Це є небезпечним, оскільки, за підрахунками фахівців з лісовпорядкування, в Чорнобильських лісах накопичилося приблизно 14 млн кубів сушняку (впалих стовбурів та гілок). Під час пожежі 2020 року, коли горів живий ліс, підвищення радіаційного фону зафіксували у Європі. Страшно навіть уявити, наскільки потужнішою може бути по-

жежа, якщо горітиме суха деревина, і наскільки більшим буде забруднення повітря.

У представників ДСП «Північна Пуща» і профспілковців є серйозні питання щодо того, наскільки раціонально розподілені обов'язки між лісовим господарством і Заповідником, а особливо — щодо справедливості перерозподілу коштів між ними (ці два та інші підприємства фінансуються за одною програмою «Підтримка екологічно безпечного стану у зонах відчуження і безумовного (обов'язкового) відселення КПКВ 2708110»).

У ГЛУХОМУ КУТІ

У 2025 році ДСП «Північна Пуща» отримала фінансування в сумі 50 000 тис. грн, що на 27 625,7 тис. грн менше, ніж фактичні видатки 2024 року, та не покриває обов'язкові платежі підприємства в рамках бюджетної програми.

Унаслідок цього підприємство не зможе повністю виплатити працівникам зарплату, не здійснить соціальні виплати, а також збільшить свої борги перед Пенсійним фондом. Крім того, воно буде неспроможним закупити паливно-мастильні матеріали для гасіння пожеж у 10-кілометровій зоні (а саме тут зосереджено найбільш критичні об'єкти). Зрештою, зупинить діяльність своїх об'єктів через несплату за комунальні послуги.

Колапс може статися й з іншої причини. Оскільки ДСП «Північна Пуща» є боржником зі

сплати податків, воно не може отримати права на бронювання навіть половини своїх працівників.

ОДИН ІЗ ВАРІАНТІВ ПОРЯТКУ — ВІДХИЛЕНИЙ

Виходом із ситуації, що склалася, могло б стати відновлення господарської діяльності ДСП «Північна Пуща» у довоєнних обсягах. На території Заповідника було б наведено лад, здійснено необхідні протипожежні заходи, деревина, чиста від радіаційного забруднення, могла б бути продана, за рахунок цього — погашена заборгованість.

Керівництву Заповідника був запропонований алгоритм, аналогічний тому, який використовує по всій Україні державне підприємство «Ліси України». Він регулює взаємини між заповідниками, що не є прибутковими організаціями, і лісництвами: фахівці лісового господарства здійснюють вирубку та реалізують деревину, передаючи обумовлений відсоток коштів заповідникам. Така схема унеможливила б корупційну складову та поклала край чуткам про те, що Чорнобильський заповідник ось-ось виставить на продаж деревину. Однак така пропозиція від ДСП «Північна Пуща» не була схвалена.

ВНАСЛІДОК НЕСТАЧІ КОШТІВ

У разі, якщо не буде ухвалено рішення про додаткове фінансування ДСП «Північна Пуща», воно муситиме якщо не зупинити діяльність, то

Пожежі в Чорнобильській зоні знищують усі мінні бар'єри на кордоні з Білоруссю

принаймні вже у травні суттєво обмежити її. Це матиме такі наслідки:

- у соціальній сфері: скорочення щонайменше 80 працівників ДСП «Північна Пуща» із 190 наявних співробітників та подальше поринання підприємства у боргову яму;

- в економічній сфері: недоотримання коштів іншими підприємствами Зони відчуження (зокрема це ДСП «Екоцентр», яке мало можливість поліпшити свій фінансовий стан за рахунок здійснення дозиметричного контролю деревини, призначеної для продажу);

- в екологічній сфері: зростання ризиків виношення радіонуклідів за межі Зони відчуження внаслідок пожеж, що можуть виникнути в забрудненій зоні, на ЧАЕС, у місцях захоронення радіоактивних відходів. А загоряння через дровову атаку рф, візьмемо до уваги, може статися у будь-який момент.

- в оборонній сфері: пожежі в Чорнобильській зоні знищують усі мінні бар'єри та інші оборонні споруди, створені нашими військовими. Шлях на Київ, яким росіяни вже вторгалися на українську територію, знову стане відкритим.

Атомпрофспілка переконана: попри те, що ДСП «Північна Пуща» офіційно не внесено до переліку критично важливих підприємств, насправді установа виконує функції, які мають величезне значення для безпеки держави. Якщо проблеми підприємства і його представників не будуть успішно вирішені на рівні Державного агентства України з управління зоною відчуження, ці питання слід підіймати на рівні Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України.

**Матеріали підготували
Марічка СМЕРЕКА, Любов НАТОЧІЙ**